

kuriøse og irrelevante oplysninger og rettet op på enkelte fejl og udeladelser, havde været ønskelig. Endelig forekommer det uhensigtsmæssigt at anbringe de meget væsentlige betragtninger over problemstilling og kildemateriale m.m. i et appendiks bag i bogen, som kun de færreste læsere vil nå frem til trods henvisning fra indledningen.

Bogen afsluttes med et engelsk resumé, der trods et par graverende fejl er godt og dækkende og således i nogen grad afhjælper det forhold, at bogen ikke indeholder noget egentligt konklusionsafsnit.

P. C. Willemoes Jørgensen

Mogens Faber og Thomy Fisker: *Ungdomsoprøret i Danmark 1965–1973 – en litteraturorientering*. (Danmarks Biblioteksskole, 1976). 88 s.

Danmarks Biblioteksskole udgiver under navnet Studier fra Danmarks Biblioteksskole en række af de specialer, der skrives på skolen. Emnerne er vidt forskellige; flere bøger i serien har tilknytning til historie (f.eks. om renaissance, om danske læsebøger 1900–1959). Bøgerne er som hovedregel bibliografier, hvoraf nogle er annoterede; dette gælder også ovennævnte, der indgår som seriens bind 22.

Ungdomsoprøret er naturligvis svært at afgrænse. Her er medtaget litteratur i hovedgrupperne filosofi, venstrefreudianisme, Vietnam, revolutionære bevægelser i den tredje verden, studenteroprøret (meget lidt), venstreoppositionen, kvindernes oprør og kollektiverne og stofoprøret. Hver gruppe indledes med en kort historisk beskrivelse af den pågældende bevægelse, som derefter følges af lidt fyldigere gennemgang af nogle hovedværker og afsluttes med ukommenterede bogtitler.

En del er med, som nok er mere almenpolitisk, og der savnes til gengæld

emner som film, musik («Der gror ikke mos på en rullesten») og anden æstetik; men der er måske ikke noget uden for tidsskriftlitteraturen? I det hele omfatter bibliografien kun selvstændige bøger; dette er naturligvis en rimelig arbejdsafgrænsning, men en tidsskriftsfortegnelse kunne nok have været rimelig. Afgørende er imidlertid, at bogen vil være et særdeles nyttigt hjælpemiddel i studiet af periodens politiske og kulturelle historie.

Vagn Dybdahl

Jørgen Viemose: *Dansk kolonipolitik i Grønland*. (Demos, 1977). 187 s.

I 1976 forelå et arbejdsrapport: Grønlands politiske historie – en skitse, på Arkitektskolen i Århus, afdelingen for fysisk og økonomisk planlægning, skrevet af Jørgen Viemose. Det blev præsenteret som et forarbejde til en skolebog om Grønlands administration (s. 5). Det er måske denne, der foreligger her, i hvert fald rummer den også arbejdsrapportens indhold og har dertil en del udvidelser, især af udviklingen i 1970'ernes midte.

Hovedstrukturen udgøres af en kortfattet, men fortrinlig fremstilling af den politisk-administrative struktur i Grønlandsadministrationen fra den første begyndelse til 1976. De danske og grønlandske organers kompetence og indbyrdes relationer beskrives klart og overskueligt, rigt illustreret ved instruktive skitser. Fremstillingen hviler solidt på de derom udgivne betænkninger, love og anordninger. Den er yderst nyttig som en introduktion til en beskæftigelse med Grønlandspolitikken.

Udover at fremlægge denne struktur har Viemose også villet forklare. Derfor opsøger han strukturændringernes forhistorie i samtidige debatindlæg og betænkninger og ridser nogle få streger af den samtidige politiske situation op ved

hjælp af den gængse Grønlandslitteratur. Arbejdet hermed fremlægges som baggrundsmateriale – ikke som en afsluttet analyse. Det hedder s. 160 »Hvor der under arbejdet med fremstillingen . . . har tegnet sig mulige forklaringer på det skete, har jeg dog ikke holdt disse for mig selv«. Det, der har tegnet sig for Viemose, er den maksimale, økonomiske udnyttelse af kolonien. Dokumentationen udgøres af lange stykker af hel- og halvofficielle aktstykker (næsten halvdelen af bogen er illustrationer og citater), hvor de kan vise noget sådant, og mange sjældent citerede steder i den eksisterende Grønlandslitteratur er gravet frem. Nogle mere citerede steder er til gengæld oversat.

Den økonomiske udnyttelse forudsættes at være kapitalens behov, men da en analyse af dansk kapital i perioden mangler, har det ikke kunnet dokumenteres. Mens der således holdes godt fast i, at danskerne kom til og blev i Grønland for at søge fordele, er fordelenes art måske ikke så overbevisende fremstillet.

Et afsluttende kapitel karakteriserer de nuværende politiske, økonomiske, sociale og ideologiske fremtrædelsesformer i Grønland.

Det er fuldt forståeligt, at fuldstændig beherskelse af en så lang periodes kilder og litteratur ikke har været til stede, hvorfor en del konkrete fejl har sneget sig ind, hvorfor den som håndbog, udover til administrationsstrukturen, ikke er helt troværdig. Nogle få skal omtales her for at spare læserne kontrolopslag af dem.

Ikke alle »rene« grønlændere i Holsteinsborg døde af koppeepidemi i 1802 (s. 8), men 89 pct., heriblandt flere »blandinger« (Finn Gad: Fire detailkomplekser i Grønlands historie 1782–1808, 1974 s. 83). Hvorvidt den norske konge i 1261 forpligtede sig til at opretholde forbindelsen til Grønland, som hævdedet s. 15, vides ikke (Finn Gad: Grønlands Historie I s. 150).

To private danske købmænd fik ikke handelen overladt i et afgrænset område 1834 ved at forpagte et udsted (s. 44). De fik privilegium på fangst af hvaler, sæler og fisk, men udtrykkeligt ikke handel, som noten (et citat fra Trap, Grønland s. 485) også har det. Den mere fuldstændige historie findes i P. P. Sveistrup og Sune Dalgaard: Det Danske Styre af Grønland 1825–50, 1945 s. 232–48.

De to FN-embedsmænd, der i 1950 besøgte Grønland, var ikke russere (note 106), hvad belæget: Finn Petersen, Grønlandssagens behandling i FN 1946–54, (1975) da heller ikke hævder. Det drejede sig om Wilfred Benson, der var englænder, og Victor Hoo, der var kineser fra Formosa (Who is Who in U. N.). Grønlands Landsråd vedtog ikke en resolution om, at grønlænderne havde udøvet deres selvbestemmelsesret ved grundlovsændringen i 1953 (s. 77). Som belæget (Finn Petersen s. 36) har det, var det blot Lannungs ønske.

Trods de anførte indvendinger vil Viemoses fremstilling være anvendelig, hvor Grønland som emne tages op i gymnasier, seminarier og universiteter. Dens svagheder vil en trænet historiker kunne korrigere for, og dens synspunkt i kontrast til den traditionelle, idealiserende Grønlandslitteratur vil kunne fremprovokere en frugtbar debat.

Axel Kjær Sørensen

Einar Lund Jensen: *Grønland og EF*. (Kragestedet, 1977). 118 s.

Ved den første folkeafstemning i Grønland overhovedet sagde vælgerne som bekendt nej til at komme i EF. På grund af rigsfællesskabet med Danmark kom Grønland med alligevel. Ved at undersøge EF-debatten i Grønland i 1972 mener forfatteren at have fundet, at den ikke blot satte klarere skel mellem de politiske grupperinger i Grønland, men også